

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Антония Йорданова Янакиева, д.м.
Член на научно жури, назначено със Заповед № РД-82/01.03.2024 г. на
Ректора на Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност “Професор” в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, по професионално направление 7.4. „Обществено здраве“ (Здравен туризъм), Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас, обявен в ДВ бр. 1 от 02.01.2024 г.

Със Заповед на Ректора на Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас съм определена за член на Научно жури по процедура за заемане на академична длъжност „Професор“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.4. „Обществено здраве“ (Здравен туризъм) и Доклад рег. № 614/19.02.2024 г. на Декан на ФОЗЗГ.

I. Анализ на кариерния профил на кандидата

Доц. Златина Калудова Караджова завършва висшето си образование през 1995 г. в Институт по международен туризъм, специалност „Организация и управление на хотела и ресторанта“. През 1999 г. придобива образователно-квалификационна степен Магистър по специалност „Международен туризъм“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас. През 2006 г. придобива образователна и научна степен „Доктор“ по научната специалност по шифър 05.02.20 „Социално управление“ на тема Качеството на българския морски туристически продукт и неговото управление / на примера на Южното Черноморие/.

Доц. Златина Караджова е преминала през заемане на длъжност Асистент от 2008 г. до 2010 г. в Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – Бургас. В период от 2010 г. до 2012 г. е главен асистент в същия университет и от 2012 г. до 2016 г. заема длъжност Доцент по научна специалност «Икономика и управление» в ПН 3.9. Туризъм във Факултета по обществени

науки, в катедра „Маркетинг и туризъм“. От 30.09.2016 г. е хабилитиран преподавател във Факултета по обществено здраве и здравни грижи и е ръководител на катедра „Организация и управление на здравеопазването“ от 19.12. 2023г.

Професионалният ѝ път преминава през заемане на различни позиции в отрасъл „Туризъм“ в КК „Слънчев бряг“, както и през други туристически дейности.

Доц. Златина Караджова е член на Факултетния съвет, Общото събрание, Комисията по избори, Учебно-методичния съвет, Комисията по качество и Атестационната комисия във Факултета по обществено здраве и здравни грижи. Заместник-председател е на Общото събрание и член на Факултетния съвет на ФОН, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас. Член на Българското научно дружество по обществено здраве и член на Югоизточния съюз на екскурзоводите «Ваня Райкова» - гр. Бургас.

Кандидатът има опит като участник и ръководител в 11 научно-изследователски проекта.

Владее свободно френски, английски и руски език. Има много добри комуникационни и дигитални умения.

II. Общо описание на представените материали по конкурса

За участие в конкурса Доц. Златина Караджова представя научна продукция, която надвишава по обем и качество минимално изискуемите наукометрични показатели за „Професор“ съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас.

В настоящия конкурс кандидатът участва с общо 63 научни труда. Доц. Златина Караджова представя 54 научни публикации, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране и индексирани или публикувани в редактирани колективни томове, от които 36 самостоятелни и 18 в съавторство, 17 на английски и 5 на руски език и една публикация в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Кандидатът участва с една самостоятелна монография (хабилитационен труд), две публикувани монографии, които не са представени като основен хабилитационен труд, една публикувана книга, на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“, три колективни монографии, един учебник и участие в 7 национални и четири международни проекта, от които е ръководител на два от тях.

Общият брой на цитиранията на представените научни трудове е 66. Хронологичната характеристика на публикационната активност показва равномерност през годините.

III. Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие

✓ Обща характеристика на научната продукция и публикационна активност

Научните публикации на Доц. Златина Караджова се характеризират със задълбоченост, специфичност и аналитичност. Основните направления, които могат да бъдат обособени според характера на изследванията и внедрените новости, са здравният туризъм като алтернатива на сезонния ваканционен за развитие предлагането на целогодишен български туристически продукт и позициониране на България като четирисезонна туристическа дестинация за рекреация и влияние на пандемията Ковид 19 в контекста на общественото здравеопазване; Сигурност и безопасност на туристическия продукт в контекста на общественото здравеопазване; Качество и стандарти в туризма и здравния туризъм. Връзка и зависимост между качеството на образованието, кариерното развитие и качеството на живот; Възможности на българските туроператори за посредничество в областта на здравния туризъм и Възможности за диверсифицирано предлагане и иновация на българския туристически продукт, в контекста на устойчивото развитие и емоционално и психично здраве. Комуникационни канали за разпознаваемост.

Представените от кандидата научни трудове отразяват актуални проблеми, закономерности, тенденции и иновационни подходи в областта на

- пресечната точка на медицината и туризма, в контекста на запазване на физическото и емоционално здраве на хората,
- изследване на аспектите на сигурността и безопасността като основни фактори при избора на туристическа дестинация,
- продължаващото обучение, в контекста на стратегията на Европа – “Lifelong learning”,
- връзката между производителите на основни и допълнителни туристически услуги и техните потенциални и реални потребители,
- и други.

✓ Научна активност – разпространение и приложение на научно-практическите постижения на кандидата сред научната общност

Доц. Златина Караджова взема участие в редица международни и национални научни форуми, където ежегодно представя своите резултати в научни списания и конференции.

✓ **Оценка на научноизследователската дейност**

Доц. Златина Караджова е представила списък с публикации в специализирани научни издания:

- Публикации, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация;
- Публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове;
- Монографии,
- Учебни материали в авторски колектив и
- Национални и международни проекти.

Научно-изследователската дейност на кандидата е насочена към следните тематични направления:

Първо по значимост и задълбочен анализ е направлението **„Здравният туризъм като алтернатива на сезонния ваканционен за развитие предлагането на целогодишен български туристически продукт. Влияние на пандемията Ковид 19 в контекста на общественото здравеопазване“**, като най-важните приноси с научно-теоретичен характер и научно-приложен характер са свързани с:

- Открояване на водещата роля на здравния туризъм като перспективно направление за увеличаване конкурентоспособността на дестинация България на световния/вътрешен и международен пазар/. Обосновава се неговата важност като алтернатива на масовия морски и планински туризъм с оглед преодоляване текучеството на кадри и създаване на целогодишна трудова заетост.
- Оформена е целева класификация на видовете здравен туризъм, представен е профилът на потребителя на здравно-туристическа услуга. Описани са ресурсите на област Бургас за развитие на този вид туризъм, както и предпоставките за избор на Българското Южно Черноморие като туристическа дестинация с медицинска цел, мотивационните фактори за избор на здравно ориентиран туризъм в България, и перспективите за

усъвършенстване на дейностите, практиките и активностите в сектора.

- Представени са изследвания, които разкриват социално-икономическото влияние на пандемията Ковид 19, отражението върху мотивите на хората за пътуване и възможностите за устойчиво развитие на съвременното общество чрез превенция, профилактика и здравно-възстановителни процедури.
- Направено е проучване, чрез което се анализира възможността за позициониране на България като дестинация за здравен туризъм с активното участие на туроператорите като посредници между първичното туристическо търсене и предлагане и най-вече като доставчици на здравно – туристически услуги (лечебни заведения, СПА хотели и рекреационни центрове).

Второ място заемат проучванията в областта на **Сигурност и безопасност на туристическия продукт, влияние на тероризма върху туризма - в контекста на общественото здравеопазване**. Тук могат да се изведат следните приноси на кандидата:

- Изследвано е влиянието на терористичните и кибер атаки върху туристическото поведение.
- Представено е проведено анкетно проучване сред българските хотелиери с цел установяване степента на готовност за реакция на хотелските комплекси по Южно Черноморие при евентуални терористични действия и кибер атаки.
- Формулирани са препоръки за конкретни действия, които приложени на практика, гарантират физическата, морална и емоционална сигурност и безопасност на българските и международни туристи в контекста на общественото здравеопазване.

На трето място е разпределено направлението, свързано с **Качество и стандарти в туризма и здравния туризъм. Връзка и зависимост между качеството на образованието и кариерното развитие**. Най-важните научно-практически приноси са следните:

- Изведени и представени са водещата роля на качеството като основно конкурентно предимство и критериите за качество на услугите в здравния туризъм.
- Формулирани са принципите за разработване на система по качество в здравния туризъм.

- Представени са основните стандарти по качество и е разработена технология за сертифициране с доказателствен материал в ползата от внедряване на стандарти.

Четвъртото направление се отнася до **Възможности на българските туроператори за посредничество в областта на здравния туризъм**. Научните приноси са представените модели за математическо моделиране чрез:

- Представени са възможностите за диверсифициране и въвеждане на иновации на български туристически продукт и неговото устойчиво развитие чрез алтернативни видове туризъм – културен, спортен, приключенски, яхтен, круизен, които предложени като комплексен туристически продукт на националния и международен туристически пазар ще допринесат за подобряване имиджа на България като известна и конкурентоспособна дестинация на световния пазар на здравно-възстановителни услуги.
- Експонирана е връзката и зависимостта между възможностите за отдих и възстановяване на физическо, психическо и общо здравословно ниво. Представено е научно-практическо изследване относно най-предпочитаните начини за рекреация, пригодността на България да се позиционира като рекреативна четири сезонна дестинация и ролята на туроператорите за нейното популяризиране като такава.
- Представени са насоки относно позиционирането на страната ни като целогодишна дестинация, предлагаща възможности за активна и пасивна рекреация. Изследването затвърждава водещата роля на здравния туризъм като най-предпочитан начин за рекреация.

Други направления

Доц. Златина Караджова прави научни разработки и научни публикации и в направления за диверсифицирано предлагане и иновация на българския туристически продукт, в контекста на устойчивото развитие и емоционално и психично здраве. Комуникационни канали за разпознаваемост, както и в образователно-квалификационни възможности за тенденцията за създаване на хибридни специалности, обединяващи различни професионални

направления и подготовката на специалисти със знания и умения в повече от една професионална област. Разгледани са съвременните тенденции в развитието на нашето общество, предизвикателствата пред управлението на човешките ресурси в качеството им на основен капитал на обществото и отражението на днешното забързано ежедневие върху човешкото здраве. Открито е връзката и зависимостта между качеството на образованието, кариерното развитие и качеството на живот

IV. Оценка на монографични трудове или равностойни публикации, представени за участие в конкурса за „Професор” от кандидата.

Кандидатът Доц. Златина Караджова представя монографията си „Мениджмънт на здравния туризъм”, в която е представена ключовата роля на здравния туризъм за увеличаване на заетостта и инвестициите чрез предоставяне на възможности за целогодишно ползване и подобряване на туристическия продукт. Проблеми и предизвикателства се очертават, като преодоляване на кадровото текучество, екологосъобразно ползване на природните ресурси, както и развитието на нови и вече съществуващи отрасли. В заключение авторът потвърждава тезата, че здравният туризъм се явява предпочитан вид туризъм от модерния човек, позволяващ му едновременно профилактика, укрепване, възстановяване и стабилизиране на неговото здраве.

Доц. Златина Караджова е публикувала в съавторство монографията „Българският туризъм и глобалният тероризъм – влияния и предизвикателства“. Темата е иновационна за България и предоставя възможност за предотвратяване на неприятните последици от терористични атаки и подобряване на работната и туристическа среда в контекста на отражението на глобализацията като явление и процес върху туристическата индустрия, възможностите и добрите практики при управление на риска, както и аспектите на сигурността и безопасността като основни фактори при избора на туристическа дестинация.

V. Комплексна, качествена оценка на учебно-методическата и преподавателската дейност, вкл. научно ръководство на студенти, докторанти, специализанти

Кандидатът за академичната длъжност „Професор“ води лекционни курсове в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас по следните дисциплини: Стратегически мениджмънт и бизнес планиране, Основи на управлението в здравеопазването, Управление на промяната и риск мениджмънт, Бизнес модели в здравеопазването, Управление на времето в здравеопазването, Здравен туризъм, Рекреативен мениджмънт, Управление на качеството в здравеопазването и Международно здравно сътрудничество в специалност „Здравен мениджмънт“, ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. В специалност „Туризъм“, ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, участва в лекционните курсове по Туроператорска, агентска и туристическа транспортна дейност, Управление на туристическото предприятие, Управление на времето на човешките ресурси в туризма и Управление на качеството.

В рамките на научното ръководство на докторанти, кандидатът Доц. Златина Караджова е била научен ръководител на трима успешно защитили докторанта.

VI. Критични бележки и препоръки

Няма.

VII. Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо задължителните условия и задължителните количествени критерии и наукометрични показатели съгл. Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас.

Представената документация по конкурса, научните изяви на кандидата, обществената дейност и ангажираност, в това число и учебната натовареност, дават основание да се отбележи, че Доц. Златина Караджова отговаря напълно на изискванията за заемане на академична длъжност „Професор“ според Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас, ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

VIII. Заключение

В заключение смятам, че научноизследователската работа на Доц. Златина Калудова Караджова демонстрира актуалност, иновативност и видимост. Научните приноси показват последователно развитие в областта на здравния туризъм и развитието на сигурността, безопасността и качеството в тази област.

Извън наукометричните параметри, които са достатъчно убедителни, и предвид гореизложеното давам висока комплексна оценка на кандидата, като гласувам положително за избора на Доц. Златина Калудова Караджова за заемане на академична длъжност „Професор“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.4. „Обществено здраве“ (Здравен туризъм).

.....
Проф. Антония Янакиева, дм

07.05.2024 г.

гр. София